

Aan : Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Van : Vakcentrum
Datum : 28 mei 2026
Betreft : Zienswijze op consultatie actualisatie plicht verduurzaming energiegebruik
Referentie : VvE/280526

Algemeen

Vakcentrum, de brancheorganisatie voor zelfstandig ondernemers en franchisenemers met leden als supermarkten, foodspeciaalzaken, biologische winkels en drogisterijen, deelt hierbij haar zienswijze ten aanzien van de voorgenomen actualisatie van de plicht ter verduurzaming van het energiegebruik.

Wij onderschrijven het belang van energiebesparing en verduurzaming. Tegelijkertijd constateren wij dat de voorliggende wijziging de uitvoerbaarheid voor MKB-ondernemers onder druk zet. Met name de verruiming van de terugverdientijd en de praktische uitwerking van de informatieplicht in huur/verhuursituaties roepen vragen op. Vakcentrum wijst erop dat haar achterban zwaar onder druk staat en kosten- en administratielastenstijging zoveel mogelijk moet worden voorkomen.

Nationale invulling en Europese context (gold plating)

Allereerst constateren wij dat de voorgestelde aanscherping van de energiebesparingsplicht moet worden gezien in het licht van de Europese kaders waaruit deze verplichtingen voortvloeien, in het bijzonder de Energy Efficiency Directive (EED).

Vakcentrum constateert dat Nederland bij de implementatie van deze richtlijn kiest voor een relatief vergaande en gedetailleerde nationale invulling. Hoewel de EED ruimte laat voor nationale beleidskeuzes, constateren wij dat Nederland een vergaande en juridisch afdwingbare uitvoeringssystematiek op ondernemingsniveau voor ogen heeft. Vakcentrum zet grote vraagtekens bij de proportionaliteit en uitvoerbaarheid van deze nationale invulling voor het MKB.

Deze zogenoemde **nationale koppen (gold plating)** leiden ertoe dat Nederlandse MKB-ondernemers worden geconfronteerd met zwaardere verplichtingen en hogere kosten dan hun collega's/concurrenten in andere lidstaten.

Dit heeft concrete gevolgen voor de concurrentiepositie van zelfstandig ondernemers, met name in grensregio's, waar prijsverschillen en kostenstructuren direct doorwerken in consumentengedrag en vestigingsklimaat. In combinatie met reeds bestaande kostenverschillen (energie, arbeid, regelgeving) versterkt dit het risico op weglekken van economische activiteit.

Vakcentrum benadrukt dat het streven naar verduurzaming breed wordt gedragen. Daarbij achten wij het wel van belang dat maatregelen proportioneel zijn in relatie tot het beoogde doel en de Europese minimumeisen.

Wij verzoeken u daarom:

- expliciet te toetsen of de voorgestelde maatregelen verder gaan dan Europese minimumeisen;
- nationale koppen te vermijden waar deze leiden tot een ongelijk speelveld;
- de effecten op de concurrentiepositie van het MKB nadrukkelijk mee te wegen.

Voor zover Nederland verdergaande verplichtingen wenselijk acht, ligt het in de rede deze eerst in Europees verband te agenderen in plaats van eenzijdig nationaal op te leggen.

Terugverdientijd (van 5 naar 7 jaar)

De voorgestelde verruiming van de terugverdientijd van vijf naar zeven jaar leidt ertoe dat een aanzienlijk groter aantal maatregelen verplicht wordt gesteld. Hoewel deze maatregelen op papier rendabel kunnen zijn, constateren wij dat dit in de praktijk voor MKB-ondernemers anders uitpakt.

Daarbij dient te worden onderkend dat veel zelfstandige winkeliers momenteel opereren in een economisch klimaat met aanhoudend hoge energiekosten door mondiale ontwikkelingen, stijgende operationele lasten en relatief lage netto marges. Dit beperkt de ruimte om aanvullende investeringen op korte termijn te financieren.

Voor veel zelfstandige winkeliers geldt dat investeringen vooraf moeten worden gedaan, terwijl opbrengsten zich pas later manifesteren. De financieringsruimte is vaak beperkt en prioriteit ligt bij het primaire bedrijfsproces. De verlenging van de terugverdientijd betekent dat ondernemers worden verplicht tot investeringen die weliswaar theoretisch rendabel zijn, maar niet altijd passen binnen de actuele kasstroom en investeringscapaciteit van de onderneming.

De voorgestelde systematiek gaat uit van theoretische terugverdientijden, terwijl investeringsbeslissingen in het MKB primair worden bepaald door beschikbare liquiditeit, financieringsmogelijkheden en risicobeoordeling. Hierdoor ontstaat een discrepantie tussen wat op papier rendabel is en wat in de praktijk investeerbaar is. Daarbij spelen in de praktijk tevens technische, organisatorische, infrastructurele en economische belemmeringen een rol bij investeringsbeslissingen van ondernemers.

Daarnaast zijn terugverdientijden sterk afhankelijk van energieprijzen, gebruiksprofielen en technische omstandigheden. Hierdoor is de feitelijke terugverdientijd voor individuele ondernemers vaak onzeker en in de praktijk langer dan zeven jaar. Daarnaast ondervinden ondernemers in toenemende mate beperkingen als gevolg van netcongestie, waardoor verduurzamingsmaatregelen of elektrificatie in de praktijk niet altijd uitvoerbaar zijn. Wij verzoeken dergelijke infrastructurele beperkingen expliciet als belemmeringsgrond te erkennen.

Daarbij dient te worden onderkend dat een groot deel van de ondernemers binnen onze achterban huurder is van het bedrijfspand waarin de onderneming wordt geëxploiteerd. Hierdoor zijn ondernemers voor een belangrijk deel van de verduurzamingsmaatregelen afhankelijk van de bereidheid en investeringsruimte van verhuurders.

Voor huurders ontstaat een situatie waarin zij verantwoordelijk zijn voor het voldoen aan de verplichtingen en de rapportage daarover, terwijl een deel van de relevante maatregelen uitsluitend door de verhuurder kan worden gerealiseerd. Hierdoor vallen verantwoordelijkheid en feitelijke zeggenschap niet samen. Niet voor niets presenteren brancheorganisaties van huurders, verhuurders en vastgoedpartijen binnenkort gezamenlijk de Green Lease Retail, Horeca & Vastgoed, een praktische leidraad voor het maken van werkbare verduurzamingsafspraken in huurrelaties.

De voorgestelde maatregel gaat gepaard met hogere investeringskosten, terwijl geen structurele compensatieregeling is opgenomen en ondersteuning via subsidies en fiscale regelingen onzeker, tijdelijk en complex is.

De voorgestelde verruiming van de terugverdientijd leidt er bovendien toe dat meer maatregelen wettelijk verplicht worden gesteld, terwijl tegelijkertijd de toegang tot fiscale stimulering en subsidieregelingen kan afnemen. Het risico hiervan is dat ondernemers meer verplichtingen krijgen, maar minder ondersteuning ontvangen om deze te realiseren.

Wij verzoeken u:

- volledig af te zien van gold plating, wat zowel Europees als nationaal afgesproken is;

- bij verplichtingen beter rekening te houden met de aard, schaalgrootte, investeringscapaciteit, kasstroom en eigenaarschap van ondernemingen;
- te voorkomen dat ondernemers door aanvullende wettelijke verplichtingen buiten bestaande subsidie- en fiscale ondersteuningsregelingen vallen;
- gefaseerde uitvoering mogelijk te maken.

Netcongestie

Netcongestie vormt een aanvullende complicerende factor. In toenemende mate ondervinden ondernemers beperkingen als gevolg van onvoldoende capaciteit op het elektriciteitsnet. Wachtlijsten zijn gebruikelijk. Hierdoor zijn verduurzamingsmaatregelen, elektrificatie of uitbreiding van aansluitingen in de praktijk niet altijd uitvoerbaar, ondanks dat deze op grond van de regelgeving wel verplicht kunnen worden gesteld.

Vakcentrum verzoekt daarom expliciet rekening te houden met infrastructurele beperkingen buiten de invloedssfeer van ondernemers bij de uitvoering en handhaving van de energiebesparingsplicht.

Onderzoeksplicht

De voorgestelde aanpassing van de onderzoeksplicht raakt onze achterban in beperkte mate. Wij onderschrijven het uitgangspunt om deze plicht te beperken tot situaties waar deze daadwerkelijk toegevoegde waarde heeft.

Huurder/verhuurder en informatieplicht

Vakcentrum constateert dat de informatieplicht wordt belegd bij de gebruiker van het pand (de huurder), omdat deze het beste zicht heeft op de bedrijfsvoering en het primaire aanspreekpunt is voor toezicht.

De gekozen systematiek leidt er in de praktijk toe dat de huurder verantwoordelijk is voor de informatieplicht, terwijl een deel van de benodigde gegevens en maatregelen betrekking heeft op het gebouw en daarmee buiten de directe invloedssfeer van de huurder ligt. Hierdoor ontstaat een spanning tussen verantwoordelijkheid en feitelijke zeggenschap.

In situaties waarin meerdere huurders met een informatieplicht gevestigd zijn in één gebouw, wat onder andere het geval is in (overdekte) winkelcentra leidt de huidige systematiek bovendien tot dubbele rapportages en mogelijk inconsistente gegevens.

De huidige systematiek voorziet niet in een expliciete verplichting voor verhuurders om relevante gebouwinformatie beschikbaar te stellen. Hierdoor ontstaat een situatie waarin de huurder verantwoordelijk wordt voor rapportage, terwijl deze niet volledig kan beschikken over alle benodigde gegevens.

Wij verzoeken u primair om verplichtingen met betrekking tot gebouw gebonden informatie en maatregelen neer te leggen bij de eigenaar/verhuurder van het pand, voor zover deze buiten de feitelijke invloedssfeer van de huurder liggen. Indien desondanks wordt vastgehouden aan de huidige systematiek, verzoeken wij:

- een expliciete verplichting voor verhuurders op te nemen om relevante gebouwinformatie tijdig beschikbaar te stellen;
- te verduidelijken hoe wordt omgegaan met ontbrekende informatie;
- te erkennen dat huurders niet verantwoordelijk kunnen worden gehouden voor gegevens of maatregelen waarover zij feitelijk niet kunnen beschikken.

Tot slot

De voorgestelde wijziging dient tevens te worden gezien in samenhang met de bredere stapeling van regelgeving op het gebied van verduurzaming. In combinatie ontstaat een niet acceptabele druk op MKB-ondernemers. Daarbij wegen administratieve lasten bij kleinere ondernemingen relatief zwaar, terwijl het absolute energiebesparingspotentieel beperkter is. Er kan niet voorbijgegaan worden aan het feit dat, in toenemende mate, ondernemers voor de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen afhankelijk zijn van externe randvoorwaarden, zoals beschikbare netcapaciteit, die momenteel in grote delen van Nederland onder druk staat.

Wij verzoeken u nadrukkelijk om niet te gouden platen en de balans tussen beleidsdoelstellingen en uitvoerbaarheid voor het MKB te herijken. Wij achten het van belang dat de energiebesparingsplicht ondernemers blijft stimuleren tot verduurzaming, zonder dat de regeling in de praktijk onevenredig uitwerkt voor het MKB.

Vakcentrum is vanzelfsprekend bereid om deze zienswijze nader toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,
Namens Vakcentrum
mr. Patricia E.H. Hoogstraaten RAE
directeur